

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Fake news, manipulacja i dezinformacja

Jak oddzielić prawdę od fałszu?

Tomasz Trochimczuk

Politechnika Białostocka
Wydział Inżynierii Zarządzania
Data: 7 grudnia 2024 r.

Organizatorzy

**Wydział Inżynierii
Zarządzania**

POLITECHNIKA BIAŁOSTOCKA

Interaktywne badanie online

Fake news

- fałszywa informacja
- kłamstwo
- przekonanie do konkretnej wizji świata
- narzędzie propagandy
- kształtowanie opinii publicznej
- narzędzie manipulacji i dezinformacji oraz szerzenia chaosu
- podróbka
- spreparowane treści

Pexels.com

[Na podstawie: Fake news, manipulacja i dezinformacja. Jak oddzielić prawdę od fałszu? – materiały informacyjne MEiN – Ministerstwo Edukacji Narodowej - Portal Gov.pl](#)

Manipulacja

«wykorzystywanie jakichś okoliczności, naginanie lub przeinaczanie faktów w celu udowodnienia swoich racji lub wpływania na cudze poglądy i zachowania»

Słownik języka polskiego pod red. W. Doroszewskiego

Dezinformacja

«wprowadzenie kogoś w błąd przez podanie mylących lub fałszywych informacji»

Słownik języka polskiego pod red. W. Doroszewskiego

Przykłady Fake newsów

Fake newsy kiedyś - przykłady

- propaganda w starożytności
- oskarżenia o czary i herezje
- fałszywe informacje o okrucieństwach rozbudzające nienawiść
- „czarna propaganda”
- „zwycięstwa” wojenne, które nie miały miejsca
- pogłoski o porwaniu i pogrom kielecki
- broń masowego rażenia w Iraku

Autor: Frederick Burr Opper. Domena publiczna

Fake newsy - dziś

„Eksplozja” w Pentagonie w USA

„Zweryfikowane konta” na jednym z portali udostępniały fake newsa i fałszywe zdjęcie wygenerowane przez sztuczną inteligencję

Fake newsy w marketingu

Pexels.com

Fake newsy w marketingu

- fałszywe posty
- fikcyjne promocje
- nieprawdziwe opinie i recenzje
- „sekretny” składnik
- zmanipulowane wyniki badań i testów
- „rewolucyjny” produkt lub usługa
- fałszywe historie sukcesu

BLACK FRIDAY

~~1000 zł~~

1 zł

Jak oddzielić prawdę od fałszu?

Weryfikacja źródła informacji

- Renomowane media
- Instytucje naukowe
- Organizacje rządowe
- Adres strony internetowej

Sprawdzenie autora

- Doświadczenie autora
- Autorytet
- Tytuły naukowe

Pexels.com

Jak oddzielić prawdę od fałszu?

- Data publikacji
- Porównanie z innymi źródłami
- Fakty i dane
- Analiza języka i tonu (sensacyjne nagłówki, poprawność języka, błędy, literówki)
- Sprawdzanie zdjęć i filmów (Google Images lub InVID do weryfikacji autentyczności multimediów)
- Cele publikacji (wywołanie strachu, zamieszania lub wpływanie na opinię publiczną w celu osiągnięcia politycznych, społecznych czy finansowych korzyści)
- Narzędzia do weryfikacji
- Ostrożność (zbyt dobre - by było prawdziwe lub wręcz - zbyt szokujące, by to było prawdziwe)

Polskie serwisy fact-checkingowe

Demagog

demagog.org.pl

Fakenews.pl

fakenews.pl

Konkret24

konkret24.tvn24.pl

Odfekuj.info

odfekuj.info

Pexels.com

Zagraniczne serwisy fact-checkingowe

PolitiFact

politifact.com

FactCheck.org

factcheck.org

Snopes

snopes.com

BBC Reality Check

bbc.com/realitycheck

The Washington Post Fact Checker

washingtonpost.com/news/fact-checker

Pexels.com

Przykłady obalonych fake newsów

- depopulacja w serialu w jednym z serwisów VOD
- silnik zasilany wodą
- rozdawanie darmowych samochodów na święta
- teorie spiskowe
- nowy smartfon ładowany słońcem

Przykłady - social media

Nieprawdziwe teksty, filmy i grafiki
wygenerowane przez sztuczną
inteligencję
na portalach społecznościowych

Pexels.com

Moje doświadczenia dotyczące Fake newsów

Pexels.com

Dziękuję za uwagę